

в середині самої системи забезпечується за рахунок педагогічного управління. В умовах значної кількості філософських підходів до освіти, що акцентують увагу на тих чи інших цінностях, необхідна гармонійна спрямованість на духовно-моральний аспект життя.

Вивчення курсу БЖД та набування знань відбувається, в основному, за допомогою таких форм: лекцій, самостійної роботи, семінарських та практичних занять, консультацій, заліків, різних форм позааудиторної роботи. Викладачам для активізації навчального процесу потрібно використовувати такі сучасні методи вивчення БЖД: групові форми навчальної роботи, ділові навчальні ігри, проблемне навчання, програмоване навчання, заняття за тематичними планами тощо. При цьому вивчення та розвиток наук про природу, економіку, людські відносини, етику поведінки, культуру безпеки життєдіяльності, мову міжособистого спілкування нададуть можливість глибше зрозуміти та ефективно вирішувати проблеми з питань БЖД у майбутній педагогічній діяльності.

Література

1. Про цивільну оборону України: Закон України 1993 р.
2. Про правові засади цивільного захисту: Закон України від 25 березня 2005 р.
3. Програма підготовки студентів у вищих навчальних закладах 1995 р.
4. Наказ міністра освіти, начальника штабу Цивільної оборони України № 182/200 від 20 червня 1995 р.
5. Концепція освіти за напрямом «Безпека життя і діяльності людини»: Міністерство оборони України від 12 березня 2001 року.

УДК 340:174

Л.М. Писаренко

СОЦІАЛЬНО-ПЕДАГОГІЧНІ ФАКТОРИ ФОРМУВАННЯ ПРОФЕСІОНАЛІЗМУ МАЙБУТНІХ ЮРИСТІВ

В юридичній науці хрестоматійні ідеї інтегративного підходу до права, дії права, властивостей правових норм, правотворчої, правозастосовної і правоохоронної діяльності тільки і здатні забезпечувати досягнення необхідного соціального і правового результату. Але визнають, що разом зі спеціально юридичним необхідний і соціологічний підхід, який припускає особистісний підхід, реалізацію формули «людина є міра всіх речей», у тому числі і правових «речей». Особистістю є не тільки об'єкт правового впливу, але і джерело, що формує право, сила, яка творить і перетворює через право соціальну дійсність. Пріоритет людської особистості, її інтересів і потреб, соціальних груп у всіх правових рішеннях і діях безперечний, бо така гуманістична природа права.

Людська спрямованість права, посилення людського начала в ньому, збільшення його сили і реального впливу на соціальні процеси можливі тільки

при повному урахуванні його зв'язків з педагогічними реаліями і завданнями, при його педагогічному підсиленні, коли вони педагогічні.

Великий чеський педагог Ян Амос Коменський вважав, що «людина – мікрокосм (малий світ)» і «вона обіймає собою у стиснутій формі все, що розсте- ляється на всі боки по великому світу (макрокосму)» [2, с. 281].

«Виховує кожна хвилина життя і кожен куточок землі, кожна людина, з якою формує особистість стикається інколи начебто випадково, миттєво», – відмічає видатний вітчизняний педагог В.О. Сухомлинський [5, с. 14-15]. Все, що оточує людину, має на неї освітній, виховний, навчальний і розвивальний вплив. Цей вплив і називають соціально-педагогічним. До важливих факторів і інститутів, що здійснюють соціально-педагогічний вплив на студентів в цілому і на окрему особистість зокрема, відносять:

- громадський, державний устрій суспільства, його економічну систему і стан;
- діяльність органів державного управління;
- стан законності і правопорядку;
- рівень культури, моральності, суспільної свідомості і правосвідомості;
- життя, діяльність, історію, соціально-демографічні, національно-етичні й соціально-психологічні особливості, соціальні очікування різних соціальних груп, їх взаємовідносини, народні звичаї і традиції;
- особливості й діяльність різних спільнот: офіційних і неофіційних;
- діяльність засобів масової інформації, комунікації, суб'єктів культури і мистецтва;
- сім'ю, побут, дозвілля і т. ін. [4, с. 40].

Відомий російський юрист С.С. Алексєєв підкреслив особливу значущість становлення особистості молодих людей, що навчаються в юридичному вузі. З перших днів навчання у вузі студент активно «входить у роль» справжнього студента. Навчаючись, він уже юрист, хоча поки ще не підготовлений у повному обсязі й не має права займати відповідальні юридичні посади. Сам же студент вже повинен відчувати себе юристом і оточуючі повинні ставитися до нього як до юриста, чим визначаються і підвищені вимоги до його роботи над собою. Це все повинен розуміти і сам студент, займаючись самоформуванням, самовизначенням (ким стати і яким стати), самоутвердженням (обґрунтованою високою самооцінкою й оцінкою інших) [1, с. 115].

Тому готуючи студентів-юристів до майбутньої професійної діяльності, необхідно в навчальному процесі звертати увагу на соціально-педагогічні фактори, що формують їх як майбутніх професіоналів.

Розглядаючи у широкому смислі соціально-педагогічні фактори, серед них відмічаємо ті обставини, події, умови, заходи, процеси, які якимось чином впливають на педагогічні системи, педагогічні процеси, педагогічні результати в правовій сфері, а через них і на стан законності і правопорядку.

О.М. Столяренко соціально-педагогічні фактори за особливостями їхньої природи розподіляє на педагогічно значущі:

- історичний досвід населення;

- ставлення населення до процесів, що відбуваються в країні;
- історичні, етнічні, культурні, національні, релігійні та інші особливості населення, його побуту, свідомості, способу життя, моралі, традицій, звичок, вдачі, соціальних орієнтацій, переважаючих професійних орієнтацій і способів проведення дозвілля;

а також власне педагогічні:

- рівень освіченості, вихованості, культури в цілому;
- погляди на цілі і способи підготовки підростаючого покоління;
- стан освітнього процесу як в школах, так і у вищих навчальних закладах;
- стан і педагогічний рівень роботи з учнями та студентами, культурно-виховна робота;
- педагогічна підготовка батьків, керівників організацій і інших осіб, чия діяльність реально включає педагогічну функцію [4, с. 57].

Соціально-педагогічні фактори впливають на правову сформованість особистості, її законovиконавчу або протиправну поведінку; вони є причиною й умовами, що визначають стан законності і правопорядку (оскільки злочинність – це не тільки соціальне, правове, психологічне, але і педагогічне явище); вони служать важливою умовою й однією з причин, що впливають на ступінь успішності майбутньої діяльності; пред'являють вимоги до професійної підготовки студентів, їх професійно-педагогічної підготовки [4, с. 61].

Розглядаючи принципи контекстного навчання, що обґрунтовані в роботах І.В. Белова, А.О. Вербицького, М.М. Нечаєва та ін., зміст психолого-педагогічних дисциплін, навчально-пізнавальна діяльність студентів повинна бути обов'язково зорієнтована на контекст їхньої майбутньої професії і спеціалізації професійної діяльності, тобто на забезпечення кінцевих акмеологічних результатів вузівської підготовки – достатнього рівня професіоналізму особистості. Тож засвоєння психолого-педагогічних знань здійснюється в контексті навчально-професійної діяльності студента як майбутнього фахівця. Самі ж знання виконують функції орієнтованої основи майбутньої юридичної діяльності й засобів її персональної регуляції. У свою чергу, персональна регуляція досягається тоді, коли:

- по-перше, суб'єкт навчання із самого початку був поставлений не тільки в мислєдіяльнєсну, а й організаційно-діяльнєсну позиції, через що предмет педагогіки вищої школи поступово перетворювався із суто навчального на практично значущий, професійний;

- по-друге, вимоги з боку професійної діяльності майбутніх юристів стануть системоутворюючими, тобто здатними задати контекстний принцип побудови і розгортання не тільки педагогіки вищої школи як окремої навчальної дисципліни, але й змісту всієї психолого-педагогічної підготовки фахівця в юридичному вузі [3].

Слід відмітити, що поетапна реорганізація навчально-пізнавальної діяльності студентів у навчально-професійну і суто професійну є вирішальним чинником досягнення ефективного кінцевого акмеологічного результату – їх прогресивного особистісно-професійного розвитку як суб'єктів правової системи

суспільства. З іншого боку, вуз повинен розглядатися як цілісна система розвивального навчання, що складається з єдності взаємозв'язків і послідовної динаміки функціонування трьох компонентів: адаптації, становлення студента як особистості майбутнього професіонала, що розвивається, його залучення до юридичної професії.

З вищесказаного можна дійти висновку, що перед суспільством постає завдання корінного зламу щодо правової соціалізації, створення системи педагогічного забезпечення правової соціалізації і підвищення правової культури студентів-юристів.

Література

1. Алексеев С.С. Введение в юридическую специальность. – М., 1976.
2. Коменский Я.-А. Избранные педагогические сочинения: В 2 т. / Под ред. А.И. Пискунова и др. – М., 1982. – Т. 1.
3. Педагогіка вищої школи: Програма для юрид. вузів / Під ред. А.І. Панькова. – О.: Юрид. літ., 2001.
4. Столяренко А.М. Юридическая педагогика: Курс лекций. – М.: Ассоциация авторов и издатель «ТАНДЕМ»; ЭКМОС, 2000.
5. Сухомлинский В.А. О воспитании. – М., 1975.

УДК 378.14:37.036

О.А. Листопад

ФОРМУВАННЯ У СТУДЕНТІВ ВУЗІВ ЦІННІСНИХ ОРІЄНТАЦІЙ НА ТВОРЧІСТЬ

На сучасному етапі демократичного розвитку українського суспільства особливої гостроти й актуальності набувають питання творчого розвитку особистості, здатної глибоко сприймати, високо цінувати і цілеспрямовано примножувати матеріальні й духовні цінності. Проблеми творчості приваблюють багатьох дослідників як в нашій країні, так і за кордоном. Вивчення та дослідження даної проблеми здійснюється в рамках ряду дисциплін: психології, логіки, естетики, соціології, педагогіки. Підвищення ролі науки в житті суспільства, залежність економіки від інтелектуально-творчих факторів змушує вчених звернутися до пошуку методів впливу на процеси творчого вирішення наукових проблем, управління та прогнозування творчої діяльності.

Питання підготовки педагогічних кадрів, формування їхнього творчого потенціалу висвітлюються в багатьох фундаментальних дослідженнях: загальні проблеми творчості (С. Рубінштейн, Л. Виготський, Б. Кедров, А. Брушлінський, В. Моляко, Я. Пономарьов, О. Тихомиров); психологічні аспекти творчості (Б. Теплов, В. Небиліцин, В. Русалов); формування творчої особистості (Б. Ананьєв, Д. Богоявленська, М. Лазарев, В. Моляко, М. Поташник, Н. Поставлюк); вивчення творчих можливостей учнів і студентів та оцінка рівня їх